

STEPPENWOLF

หมาป่าผู้โดดเดี่ยว
แอร์มานน์ เฮสเซอ

แปล:
ปิยภาณี เซ็นท์ซ

Porcupine Selected:
นิยายคลาสสิก

หมาป่าผู้โดดเดี่ยว

แฮร์มานน์ เฮสเซอร์

แปลจากภาษาเยอรมัน

โดย ปิยภาณี เอ็นท์ซ

เม่นวรรณกรรม
PORCUPINE BOOKS

จัดพิมพ์โดย

สำนักพิมพ์เม่นวรรณกรรม

Homepage: porcupinebook.com

Facebook: สำนักพิมพ์ เม่นวรรณกรรม

เลขที่ 9/8 หมู่ 9 บางช้าง สามพราน นครปฐม 73110

โทรศัพท์: 0-3497-9635 โทรสาร: 0-3429-5283

E-mail: porcupinebook@gmail.com

แยกสี พิมพ์สีและพิมพ์ขาวดำ

บริษัท ภาพพิมพ์ จำกัด

เลขที่ 45/14 หมู่ 4 ถ.บางกรวย-จงดนม ต.บางขุน

อ.บางกรวย นนทบุรี 11130

โทรศัพท์: 0-2879-9154 โทรสาร: 0-2879-9153

จัดจำหน่าย

Alternative Writers

โทรศัพท์: 0-3429-5424 โทรสาร: 0-3429-5283

ราคา 320 บาท

Porcupine Selected

วรรณกรรมแปล

ผู้เขียน

ผู้แปลจากภาษาเยอรมัน

พิมพ์ครั้งแรก

ที่ปรึกษา

บรรณาธิการอำนวยการ

บรรณาธิการบริหาร

บรรณาธิการ

ออกแบบรูปเล่ม

ออกแบบปก

ISBN

Vol.2

หมาป่าผู้โดดเดี่ยว

Steppenwolf

แฮร์มานน์ เฮสเซอ

Hermann Hesse

ปิยภาณี เฮ็นท์ซ

กันยายน 2562

สุนันท์ สีสัชยพิสิฐ

ไกรสร สีสัชยพิสิฐ

ปรียา พุทธประสาท

นิวัต พุทธประสาท

สิริกัญญา กาญจนประกร

Porcupine Design

มานิตา ส่งเสริม

978-616-7831-26-8

8 หม่าป้าผู้โดดเดี่ยว

คำนำ

หนังสือเล่มนี้คือสมุดบันทึกที่ถูกทิ้งไว้ของชายผู้หนึ่ง ซึ่งต่อไปนี้ผมจะเรียกตามที่เขาเรียกตัวเองอยู่เสมอว่า “สเตปเปนวูล์ฟ” ในความเป็นจริงแล้วเราไม่จำเป็นต้องมีคำนำสำหรับบันทึกฉบับนี้เลย แต่ถึงอย่างไรผมก็เห็นควรว่าน่าจะเพิ่มเนื้อหารายละเอียดของสเตปเปนวูล์ฟใส่เข้าไปบ้าง ผมพยายามรื้อฟื้นความทรงจำเก่าๆ ที่มีเกี่ยวกับตัวเขา ทั้งที่ตัวผมเองก็รู้เรื่องราวของเขาเพียงเล็กน้อยและแทบจะไม่รู้เรื่องในอดีตและที่มาเสียด้วยซ้ำ แต่ผมประทับใจในความเป็นตัวตนของเขาซึ่งผมจะขอพูดว่ามันเป็นความประทับใจอย่างมากมาย

เริ่มจากเมื่อหลายปีก่อน สเตปเปนวูล์ฟซึ่งเป็นชายวัยประมาณห้าสิบ มาติดต่อกับผมเพื่อขอเช่าห้องพัก เขาเลือกเช่าห้องใต้หลังคาชั้นบนพร้อมห้องนอนเล็กด้านข้างอีกห้องหนึ่ง อีกไม่กี่วันต่อมาก็ย้ายเข้ามาพร้อมกับกระเป๋าใบใหญ่สองใบ และกล่องใบใหญ่ที่อัดแน่นด้วยหนังสืออีกหนึ่งใบ ระยะเวลาเก้าถึงสิบเดือนที่เขาอาศัย

อยู่กับพวกเรานั้น เขาเก็บตัวเงียบอยู่กับตัวเอง หากไม่เป็นเพราะห้องพักของเราอยู่ติดกัน ซึ่งทำให้เราได้พบปะทักทายเมื่อยามที่เราได้เดินสวนกันระหว่างบันไดหรือตามทางเดินข้างแล้วเราคงจะไม่ได้รู้จักกันเลย เขาเป็นคนไม่มีมนุษยสัมพันธ์อย่างที่ผมไม่เคยเห็นใครเป็นแบบนี้มาก่อน ทำท่าราวกับตัวเองเป็นหม่าปาหลงฝูงโดดเดี่ยวอยู่ในทุ่งหญ้ากว้างอย่างที่ทำให้สมญานามกับตัวเอง เขาทำประหนึ่งว่าตนเองมาอยู่ผิดที่ผิดทาง เป็นคนแปลกหน้า ป่าเถื่อน แต่ก็ยังซื่ออายุอยู่มาก ทำราวกับว่าตนเองเป็นสิ่งที่มาจากโลกอื่น ไม่ใช่โลกของผม จนกระทั่งต่อมา เมื่อผมได้อ่านบทบันทึกของเขา จึงได้รับรู้ว่าเขาต้องจำทนมีชีวิตอยู่ในความเหงา และชะตากรรมอย่างลึกซึ้งมากเพียงไร โดยอดทนยอมรับเอาความโดดเดี่ยวให้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติชีวิต แต่จากที่ผมได้เคยพูดคุยกับเขาก่อนหน้านี้ ภาพที่ผุดขึ้นมาให้เห็นเป็นได้แค่ภาพจาง ๆ เท่านั้น ยังเหลือช่องว่างอีกมากมายให้ผมจินตนาการหลังจากที่ผมได้รู้จักเขาด้วยตัวเอง

นับว่าเป็นเรื่องบังเอิญทีเดียวที่ผมอยู่บ้านในวันที่เขาเข้ามาเป็นครั้งแรก เพื่อติดต่อเรื่องเช่าห้องพักกับคุณป้าของผม เขามาในช่วงเวลารับประทานอาหารเที่ยง ถ้วยซามอาหารวางอยู่บนโต๊ะ ผมเองยังพอมีเวลาพักเหลืออีกครั้งชั่วโมงก่อนจะกลับไปยังที่ทำงาน

ผมไม่เคยลิ้มความรู้สึกแปลก ๆ ชัดแย้งกัน ในวันที่พบกันครั้งแรก เขาสิ้นกระดิ่งแล้วเดินผ่านประตูกระจกเข้ามาตามทางเดินที่มีเพียงแสงสลัว คุณบ่ถามเขาว่ามาติดต่อเรื่องอะไร แต่เขา สเตปเปนวูล์ฟ ผู้มีผมสั้นกลับยัดคอขึ้น ทำจมูกฟุดฟิด ก่อนพูดขึ้นว่า

“โอ ช่างในนี้หอมจัง” แล้วก็ยิ้ม เพียงเท่านั้นคุณบ่ของผมก็ยิ้ม กว้างทันที นับว่าเป็นวิธีทักทายที่ดูตลก ผมไม่ชอบวิธีการทักทายแบบนี้ของเขาเลย

“คือว่า...” เขาพูดขึ้น “ผมมาเพื่อขอเช่าห้องพักนะครับ”

เมื่อเราทั้งสามคนพากันเดินขึ้นบันไดไปยังห้องใต้หลังคา นับเป็นครั้งแรกที่ผมมีโอกาสสำรวจเขาอย่างชัดเจนจากข้างหลัง เขาไม่ใช่ผู้ชายที่ตัวสูงมากนัก แต่เดินโยกศีรษะเหมือนคนตัวใหญ่ สวมเสื้อโค้ทกันหนาวแบบทันสมัยสบาย ๆ ดูดี แม้ว่าจะสวมใส่อย่างไม่พิถีพิถันก็ตาม หน้าตาของเขาสะอาดสะอ้านหมดจดไร้หนวดเครา ผมที่ค่อนข้างสั้นมีเส้นผมสีเทาแซมประปราย เขามีท่าเดินค่อนข้างแปลก ซึ่งผมไม่ค่อยชอบนัก เพราะมันดูเหมือนเป็นคนซีซาลาด ลังเล ไม่นั่นใจ เป็นพวกไม่กล้าตัดสินใจ ซึ่งดูขัดแย้งระหว่างน้ำเสียงกับอารมณ์ของเขา แต่จากการสังเกตและมารู้ภายหลังว่าที่เป็นเช่นนั้น เพราะเขาป่วย ต้องใช้ความพยายามเป็นอย่างมากในการเดิน เขามองสำรวจไปตามชั้นบันได ฝาผนัง หน้าต่าง ตู้เก่า ๆ ด้วยรอยยิ้ม

ที่ทำให้ผมรู้สึกอึดอัด บางครั้งก็มีแววตาที่ฉายความพึงพอใจบนใบหน้า แต่บางครั้งก็มีรอยยิ้มแฝงการเย้ยหยัน เขาทำตัวเองให้เข้าใจไปว่าเป็นคนพลัดถิ่นที่มาจากโลกใบอื่นหรือจากดินแดนไกลโพ้นทะเล จึงตื่นเต้นยินดีกับสิ่งของรอบกายเหล่านี้ว่าเป็นของแปลกตาสวยงาม รวม ๆ แล้ว ผมไม่อาจพูดอย่างอื่นไปได้ นอกเสียจากว่าเขาเป็นคนสุภาพคนหนึ่ง มีความเป็นมิตร เขาพออกพอใจกับสภาพบ้าน พอใจในราคาค่าเช่า พอใจในอาหารเช้าที่เราเสนอให้โดยไม่มีเสียงโต้แย้ง จะว่าไปแล้วนับได้ว่าเขาเป็นผู้เช่าที่ดีคนหนึ่งทีเดียว เขาเช่าห้องพักของเราพร้อมเช่าเครื่องใช้ของจำเป็นสำหรับห้องนอนด้วย เขานิ่งฟังเราอธิบายการใช้งาน การใช้เครื่องทำความร้อนและทำความเข้าใจในกฎของผู้เช่าอย่างตั้งใจโดยไม่ปริปากคัตค่าน แถมยังเสนอจ่ายค่าเช่าล่วงหน้าทั้งหมดในครั้งเดียว ในระหว่างนั้น ดูเหมือนเขาจะมีที่ทำไม่ค่อยสบายใจนัก เขาทำท่าราวกับเห็นว่าการมาเช่าห้องและสนทนากับผู้คนด้วยภาษาเยอรมันเป็นเรื่องแปลกใหม่น่าหัวเราะ ทั้งยังใจลอยอยู่ตลอดเวลาเหมือนกำลังครุ่นคิดถึงเรื่องอื่น ๆ อยู่ ผมคิดว่าท่าทางแบบนี้ ถ้าไม่ปรับปรุงแก้ไขมันไม่ใช่เรื่องดีแน่ ๆ

สิ่งที่ประทับใจผมมากกว่าสิ่งอื่นใดนั่นคือใบหน้าของเขา แม้จะดูแปลกอยู่บ้างแต่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว สีหน้าอมทุกข์ บางครั้ง

ก็ดูเหมือนจะตื่นตัว ครุ่นคิด รอบคอบ เนิบนาบ สุภาพ ดูเป็นมิตร ถึงแม้ว่าจะดูฝันอยู่บ้างแต่ก็พยายามแสดงท่าทางไม่ถือตัวออกมา แต่ในระยะเวลาเดียวกันกลับตรงกันข้าม เขามีสีหน้าเศร้าสร้อยราวกับ โหยหาอะไรสักอย่าง ซึ่งต่อมาในภายหลังเมื่อผมได้พบคำอธิบาย สาเหตุที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ ทำให้ผมรู้สึกสงสารเขาในทันที

ระหว่างที่เราได้นำเขาขึ้นมาดูห้องว่างทั้งสองห้องและพูดคุย ตกลงราคาค่าเช่า รวมถึงการปรับเปลี่ยนบางอย่างในห้องพักตาม ความต้องการนั้น ช่วงเวลาพักเที่ยงของผมก็หมดลง ผมจึงปล่อยให้ เป็นหน้าที่ของคุณป่าที่จะต้องพูดคุยธุระกับเขาตามลำพังต่อไป เมื่อผมกลับมาในตอนเย็น คุณป่าก็แจ้งให้ผมทราบว่าผู้เช่ารายใหม่ได้ ตกลงเช่าห้องใต้หลังคารวมถึงห้องนอนข้าง ๆ ด้วย เขาต้องการจะ ย้ายเข้ามาในวันนี้ แต่เขาขอร้องไม่ให้คุณป่าแจ้งข้อมูลการย้ายเข้า มาอยู่กับตำรวจ เขาให้เหตุผลว่า ขั้นตอนในการแจ้ง การกรอกแบบฟอร์มอันมากมายมันยุ่งยาก อีกทั้งสุขภาพของเขาไม่ค่อยดีนัก ไม่ สามารถยืนรอในสถานีตำรวจได้นาน ๆ ผมยังจำเหตุการณ์ตอนนั้นได้ ดี การขอร้องแบบนี้ทำให้ผมรู้สึกไม่ค่อยพอใจ และได้เตือนคุณป่า ไปด้วยความหวังดีว่าการตามใจเขาแบบนี้อาจไม่เป็นผลดีต่อท่าน ด้วยความแปลกหน้าและท่าทางไม่น่าไว้วางใจของเขาเป็นที่น่าสงสัย ของตำรวจ ผมอธิบายให้คุณป่าฟังว่าท่านไม่ควรทำตามที่เขาขอร้อง

ไม่ว่าจะด้วยเหตุผลใด เพราะอาจทำให้เกิดเหตุการณ์เลวร้าย สร้างความลำบากใจขึ้นในภายหลัง แต่ก็สายไปแล้ว เพราะถึงอย่างไร คุณป้าได้ตัดสินใจตกปากกับเขาไปเรียบร้อยแล้ว ทั้งยังพูดชื่นชมเขาเสียอีก คุณป้ามักจะไมยอมให้ใครเช่าห้องพักถ้าหากว่าท่านไม่สามารถแสดงความเป็นมิตร ความเอาใจใส่ในแบบเพื่อนมนุษย์หรือแบบญาติ ท่านมีใจโอบอ้อมอารีต่อผู้เช่า และจะปฏิบัติตนราวกับว่าตัวเองเป็นแม่ เป็นญาติผู้ใหญ่ของทุกคน ทำให้ผู้เช่าคนก่อน ๆ ฉวยโอกาสเอาเปรียบ ดังนั้นในช่วงสัปดาห์แรก ๆ ผมจึงได้แต่จับตามองเขาอยู่ห่าง ๆ ในขณะที่คุณป้าปกป้องด้วยการต้อนรับเขาอย่างอบอุ่น

จากที่ผมไม่ค่อยจะพอใจนัก เรื่องที่เขาไม่ต้องการให้รายงานการเข้าพักต่อตำรวจ ทำให้ผมอยากรู้เรื่องราวของเขา อย่างน้อยที่สุดผมก็อยากรู้ว่าคุณป้าทราบที่มาที่ไปของชายผู้นี้มากน้อยแค่ไหน ช่วงที่ผมกลับไปทำงานหลังจากพักเที่ยงซึ่งเป็นช่วงสั้น ๆ ที่เขาอยู่ต่อกับคุณป้า ในตอนนั้นเขาคงได้บอกอะไรแก่ท่านบ้าง เช่นว่าเขาไม่ค่อยอยากจะเที่ยวชมสถานที่เพื่อศึกษาประวัติศาสตร์ของเมือง ใช้ห้องสมุดของเมืองเพื่อค้นคว้าในบางครั้งและจะใช้เวลาอยู่ในเมืองนี้เพียงไม่กี่เดือนเท่านั้น ซึ่งตอนแรกคุณป้าของผมไม่ค่อยชอบใจนักที่เขาเช่าห้องพักของท่านเพียงแค่ช่วงระยะเวลาสั้น ๆ รวมถึงการปรากฏตัวครั้งแรกของเขาก็แปลกประหลาดอยู่บ้าง แต่เขาก็สามารถ

เอาชนะใจคุณป้า จนทำให้ท่านยอมตอบตกลงตามใจเขาทุกอย่างไป
แล้วก่อนที่ผมจะห้ามท่าน

“ทำไมเขาถึงพูดว่าที่นี่มีหอมจั่งล่ะครับ” ผมถามคุณป้า ผู้ซึ่ง
ในบางครั้งก็รู้ความคิดได้ถูกต้อง ท่านตอบคำถามของผมว่า

“เรื่องนี้ป้ารู้ดีทีเดียวจ่ะ เพราะเขาเชื่อว่าที่นี่เหมาะสำหรับเขา
นะสิ เขาชอบที่นี่เพราะรับรู้ได้ถึงกลิ่นอายของความสะอาด ความมี
ระเบียบ รู้สึกถึงความเป็นมิตร ความเคารพและให้เกียรติต่อกัน
นี่แหละคือสิ่งที่เขาเฝ้าตามหา ป้าคิดว่าเขาคงไม่ได้พบกับบรรยากาศ
และมีความรู้สึกแบบนี้มานานแล้ว”

“แล้วถ้าหากไม่ใช่ล่ะครับ หากว่าเขาเป็นคนสกปรก ไม่มีระเบียบ
เป็นคนต้องสงสัย เป็นขี้เมาที่ชอบเมามายกลับมาในยามค่ำคืนดึกดื่น
คุณป้าจะทำอย่างไรต่อไป”

“เอาน่า เราดูๆ กันไปก่อนเถอะจ่ะ” ท่านหัวเราะตัดบท ผม
จึงได้แต่หวังให้เขาเป็นอย่างที่คุณป้าเชื่อต่อไป

ในความเป็นจริง ความกลัวของผมก็เป็นเรื่องไร้เหตุผล ถึง
แม้ว่าเขาจะไม่ได้มีชีวิตที่เป็นระเบียบเรียบร้อยเท่าไรนัก แต่เขาไม่
เคยทำเรื่องเสียหายเลย ตราบจนถึงทุกวันนี้ พวกเรายังคงระลึกถึง
เขาอยู่เสมอ ภายในความรู้สึก ภายในจิตวิญญาณของเราสองคน
ทั้งผมและคุณป้าเฝ้าแต่ครุ่นคิดเรื่องของเขา ซึ่งต้องขอสารภาพว่า

ผมใช้เวลาานมากทีเดียว กว่าจะกำจัดความรู้สึกที่ผมมีต่อเขาออกไปได้ บางคำคั้นผมยังเก็บเอาเรื่องราวของเขามาฝัน และหงุดหงิด กระวนกระวายขัดดอกขัดใจกับการใช้ชีวิตแบบนั้นของเขา แต่ท้ายที่สุดแล้วผมก็ต้องยอมรับว่าเขาเป็นคนดีคนหนึ่งทีเดียว

หลังจากที่ย้ายเข้ามาได้สองวัน ก็มีคนนำสัมภาระของเขามาส่ง ผมจึงได้รู้จักชื่อจริงของชายผู้นี้ “แฮร์รี ฮัลเลอร์” สัมภาระของเขาประกอบไปด้วยกระเป๋าหนังอย่างดีหนึ่งใบ ส่วนอีกใบเป็นกระเป๋าเดินทางซึ่งติดป้ายสติ๊กเกอร์เต็มไปหมด ป้ายบางอันเก่าจนเป็นสีเหลือง มีทั้งป้ายชื่อโรงแรม ป้ายบริษัทขนส่งจากหลายประเทศ บางแห่งก็อยู่ไกลข้ามน้ำข้ามทะเล

การปรากฏตัวของเขา เป็นจุดเริ่มต้นของการรู้จักกับชายแปลกประหลาดผู้นี้ ในตอนแรกผมไม่ได้แสดงให้เห็นว่าสนใจเขาเท่าไรนัก ถึงแม้ผมรู้สึกว่าเขาเป็นคนที่น่าสนใจตั้งแต่หน้าที่แรกที่ได้พบ ในช่วงสองสามอาทิตย์แรกที่เขาเพิ่งย้ายเข้ามา ผมพยายามเลี่ยงการพบปะหรือสนทนากับเขา แต่ขณะเดียวกันในทางตรงกันข้าม ผมเฝ้าจับตามอง คอยสังเกตจนถึงขั้นว่าบางครั้งที่เขาไม่อยู่ ผมก็ทำตัวเป็นนักสืบแอบเข้าไปสืบค้นเรื่องราวในห้องพักของเขา

ผมเคยเล่าถึงบุคลิกภายนอกของสเตปเปนวูล์ฟไปก่อนหน้านี้บ้างแล้วว่า เขาทำให้ผมรู้สึกได้ถึงความแปลกตั้งแต่วินาทีแรก เขา

เป็นคนที่มีความบุคลิกภายนอกแตกต่างจากคนอื่นที่ผมเคยรู้จัก เป็นเหมือนพวกมีสติปัญญาผู้มีความรู้ มีความน่าสนใจในตัวเอง นุ่มนวล อ่อนโยน แสดงถึงความเป็นคนที่มีจิตใจละเอียดอ่อน อ่อนไหวและ สะเทือนใจง่ายกว่าคนทั่วไป หากมีใครได้สนทนากับเขา ทำให้เขาก้าวข้ามเส้นของความแปลกหน้า ซึ่งก็คงเห็นได้ไม่ถนัดนัก หรือเมื่อเขาได้แสดงความคิดเห็นส่วนตัวเพียงไม่กี่คำ เมื่อนั้นเราต้องยอมสยบต่อเขาในทันที เพราะได้เห็นถึงความคิดความอ่านที่มีมากกว่าคนอื่น โดยแสดงความคิดเห็นอย่างเปิดเผยตรงไปตรงมา จนอาจดูคล้ายกระด้างเย็นชา แต่เขาทำเช่นนั้นได้เพราะความคิดของเขามักแสดงออกในคำพูดที่ผ่านการไตร่ตรองมาแล้ว การกระทำแบบนี้จะมีได้เฉพาะในคนฉลาด มีความรู้ มีเป้าหมายที่แน่นอน ไม่ทะเยอทะยาน ไม่โอ้อวด ถ่อมเนื้อถ่อมตัว ไม่เคยอยากเด่นกว่าใคร ไม่เคยแสดงท่าทีโน้มน้าวให้ใครคิดและเชื่ออย่างเดียวกับเขา อีกทั้งไม่เคยหวังว่าตัวเองจะต้องเป็นผู้ถูกเสมอ ถึงแม้คำพูดของเขาจะไม่ใช่เรื่องที่น่าเชื่อถือได้ตลอดไป แต่ก็นับว่าเป็นสิ่งที่น่าเชื่อถือได้ที่สุดในช่วงขณะนั้น

ผมยังจำได้ดีถึงเหตุการณ์ช่วงท้ายๆ ระหว่างที่เขาอยู่ที่นี่ ตอนนั้นมีนักปรัชญาด้านประวัติศาสตร์ซึ่งเป็นนักวิจารณ์วัฒนธรรมที่มีชื่อเสียงในยุโรป มาแสดงปาฐกถาในหอประชุมมหาวิทยาลัย ผม

ได้ชักชวนเขาไปฟังการแสดงปาฐกถาครั้งนั้นด้วย ตอนแรกเขาทำท่าบ่ายเบี่ยงเหมือนไม่อยากไป แต่ในที่สุดก็ตอบตกลง เราได้ที่นั่งติดกันในหอประชุม เมื่อผู้แสดงปาฐกถาเดินขึ้นเวที ผู้เข้าฟังบางส่วนที่คาดหวังต่อผู้แสดงปาฐกถา ต่างเริ่มมีท่าทีผิดหวังในบุคลิกอันไม่น่าประทับใจ และเมื่อผู้แสดงปาฐกถาเอาแต่พูดยกยอปอปั้นสรรเสริญอย่างเสแสร้ง เขา “สเตปเปนวูล์ฟ” ได้เหลือบมาสบตากับผมแวบหนึ่ง ในแวตานั้นบ่งบอกถึงการต่อต้านอย่างชัดเจน ถึงแม้จะเป็นการสบตากันเพียงชั่วขณะ ผมก็สามารถอ่านสายตาของเขาที่วิจารณ์คำบรรยายและบุคลิกของวิทยากรผู้นั้นได้อย่างน่าสยดสยองที่สุด โอ! สายตาแบบนั้น ผมไม่อาจลืมได้เลย มันช่างถ่ายทอดความรู้สึกทั้งหมดชนิดที่เขียนบรรยายกันได้เป็นเล่มทีเดียว สายตานั้นไม่ได้มีเพียงแค่ความดูถูก เย้ยหยัน ไม่ให้ค่า ซึ่งเป็นเพียงแค่น้อยเท่านั้น แต่มันแสดงถึงความสิ้นหวังเศร้าโศกมากกว่า ดูเหมือนว่าเขาจะมีแต่ความเศร้าและความสิ้นหวังมากเสียจนฝังแน่นกลายเป็นความเคยชิน อาการนิ่งสงบของความสิ้นหวังสามารถกระชากหน้ากากความเสแสร้งให้เห็นตัวตนแท้จริงของผู้แสดงปาฐกถาผู้นั้น แล้วยังลากกลาง เยาะเย้ย ในบรรยากาศ ในความคาดหวัง ในอารมณ์ของผู้เข้าฟัง รวมไปถึงหัวข้อของการบรรยายไม่เพียงแต่แค่นั้น สเตปเปนวูล์ฟผู้นี้ยังสามารถมองเห็นภาพ

ยุคสมัยของเราได้ทั้งหมด ทั้งการดำเนินชีวิต ความพยายาม ความหลงตนเอง การโอ้อวดปัญหาที่มีอยู่น้อยนิดโดยคิดเข้าข้างว่าตนเองสูงส่ง นั่นเป็นการแสดงให้เห็นถึงสิ่งที่มีเพียงเปลือก โอ... ช่างน่าหวั่นใจเหลือเกิน กับสายตาของเขาที่สามารถมองได้อย่างทะลุปรุโปร่งเช่นนี้ ยิ่งไปกว่านั้นเขายังมองได้ลึกลงไปถึงความบกพร่อง ความสิ้นหวังในด้านภูมิปัญญา วัฒนธรรมแห่งยุคสมัยของเรา ลึกลงไปจนถึงกันขี้หัวใจของความเป็นมนุษย์เลยทีเดียว สายตาของเขาสามารถบอกได้ถึงข้อสงสัยของนักคิดหรือผู้รู้ได้อย่างชัดเจนภายในเสี้ยววินาที เป็นข้อสงสัยที่มีต่อเกียรติยศและศักดิ์ศรีของความหมายคำว่ามนุษย์ สายตาเขาพูดได้ว่า “ดูเอาเถิด พวกเราทั้งหมดนี้ก็คือกลุ่มพวกลิงโง่ นี่แหละคือมนุษย์ พวกที่หลงใหลได้ปลื้มกับความมีชื่อเสียง คิดว่าตนเองฉลาด สูงส่ง ยิ่งใหญ่ หากเมื่อสิ่งเหล่านี้ลดลง สูญสลายไป มนุษย์ก็ไม่ต่างอะไรกับลิงตัวหนึ่ง ณ เวลานี้ พวกเรากำลังนั่งดูละครลิงอยู่ ดูนั่นสิ พวกลิงทั้งนั้น”

โอ นี่ผมเปลอเล่าเรื่องของเขาไปมากกว่าที่ตั้งใจจะให้คุณเห็นถึงคุณลักษณะสำคัญของเขาล่วงหน้าไปเสียก่อนแล้ว ทั้ง ๆ ที่ความตั้งใจแรกคือต้องการบรรยายคุณลักษณะของเขาและอยากจะเล่าถึงการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างผมกับเขาที่ดำเนินอย่างค่อยเป็น

ค่อยไปเท่านั้น

หลังจากที่ผมได้เล่าถึงความแตกต่างที่ไม่เหมือนใครของเขา แล้ว ยังคงเหลืออีกอย่างคือ “ความแปลกหน้า” อันเป็นปมปริศนาของฮัลเลอร์ ผมควรจะเล่าเหตุการณ์ไปที่ละตอน ว่าผมค่อย ๆ เห็นความแปลกหน้าของเขา ค้นหาที่มาและรู้เห็นความหมายของการทำตัวแปลกหน้าของเขาได้อย่างไร แต่ผมจะขอยุ่เบื้องหลังเรื่องราวทั้งหมด จะไม่นำสิ่งที่ผมรู้มาวิเคราะห์ตัดสินด้วยมุมมองเชิงจิตวิทยาของผมเพียงฝ่ายเดียว แต่ผมจะให้ภาพลักษณ์ของความเป็นตัวเขาได้เป็นไปอย่างชัดเจน ผ่านตัวอักษรจากบันทึกที่ “สเตปเปนวูล์ฟ” ได้ทิ้งไว้ก็แล้วกัน

นับตั้งแต่วันแรกที่เขาได้ก้าวเท้าข้ามผ่านประตู ซะโงกหน้าเข้ามาด้วยท่าทีอย่างกับนก ผงกหัวหงิกหงัก แล้วเอ่ยคำทักทายด้วยการพูดชมเชยกลิ่นของบ้าน ในตอนนั้นผมรู้สึกแปลกต่อท่าทีของเขา และมีอคติต่อต้าน ผมรู้สึก (แน่นอน ผมเชื่อว่าลึกลงไปในใจคุณป้าเองก็รู้สึกเช่นเดียวกับผมนั่นแหละ) ทั้ง ๆ ที่คุณป้ามักจะมีความเห็นตรงข้ามกับผม และจะไม่ค่อยเข้าใจในหลักการของคนประเภทนี้เท่าไรนัก) ว่าชายแปลกหน้าคนนี้น่าจะป่วย หรืออาจจะมีปัญหาด้านอารมณ์ ผมจึงถอยหนีจากการอยู่ใกล้เขา เพราะคิดว่าตนเองปกติกว่า แต่แล้วความรู้สึกนี้ก็กลับหายไปตามกาลเวลา มีแต่ความเข้าใจ

และความเห็นใจอย่างลึกซึ้งซึ่งแทรกเข้ามาแทนที่ ช่วงเวลาที่เต็มไปด้วย
ด้วยความโดดเดี่ยว เจ็บป่วย และความตายของเขาซึ่งผมได้เข้าไป
มีส่วนรู้เห็น ช่วงนี้เองที่ทำให้ผมได้เข้าใจเขาอย่างมีสติมากขึ้น ๆ
อาการเจ็บป่วยของเขามีได้เกิดจากความผิดปกติของธรรมชาติ แต่
เกิดขึ้นจากการที่เขามีพลังพรสวรรค์อันยิ่งใหญ่ ซึ่งทั้งสองสิ่งนี้ไม่
อาจผสมผสานเข้ากันได้ ผมยอมรับว่าฮัลเลอร์คนนี้เป็นอัจฉริยะด้าน
การสร้างความปลอดภัยให้แก่ตนเอง ตามความหมายของคำพูดหนึ่ง
ของนิทซ์เชอ ในความเป็นอัจฉริยะของเขานั้นได้สร้างความปวดร้าว
ความทุกข์ทรมานให้เกิดขึ้นกับตัวเองอย่างไม่มีที่สิ้นสุด ในเวลา
ต่อมาผมก็ยังได้รับรู้อีกว่า เขาไม่ได้ดูถูกเหยียดหยามโลก แต่การ
มองโลกในแง่ร้ายทำให้เขาดูถูกเหยียดหยามตัวเอง นี่คือเหตุผล
หนึ่งว่าทำไมเขาจึงกลัววิจารณ์สถาบันหรือกลัววิจารณ์คนอื่นอย่าง
รุนแรงเสียจนแทบได้ โดยไม่ละเว้นแม้แต่ตัวเอง ทุก ๆ ครั้งเขาจะ
ยอมตกเป็นเป้ารับลูกศร ทำให้ตัวเขาเป็นคนแรกที่จะเกลียดชัง
และต่อต้านตัวเองอย่างถึงที่สุด

นี่คือสิ่งที่ผมวิเคราะห์ได้ในทางจิตวิทยา แม้ว่าผมรู้จักลักษณะ
ของคนจำพวกสเตปเปนวูล์ฟเพียงเล็กน้อย แต่ก็พอจะมีข้อมูลอยู่
ซึ่งทั้งหมดนั้นทำให้ผมวิเคราะห์ความเป็นตัวตนของเขาได้บ้าง ผม
ขอคาดคะเนว่าเขาน่าจะมาจากครอบครัวที่มีความอบอุ่นเพียงพร้อม

เติบโตมาจากครอบครัวที่เลี้ยงดูอย่างเข้มงวด ได้เล่าเรียนศึกษาจากครูที่เข้มงวดด้วยเช่นกัน ตามความเชื่อที่ว่า “การเลี้ยงดูแบบไม่ตามใจคือพื้นฐานของการอบรมสั่งสอนที่ดี” แต่การไม่ยอมตามใจ การเลี้ยงดูด้วยความเข้มงวดแบบนี้ไม่สามารถใช้กับคนคนนี้ได้เลย เพราะในจิตวิญญาณของเขามีความแข็งแกร่งและความมั่นใจมากเกินไป อีกทั้งยังมีความฉลาดเฉลียวฝังลึกอยู่ในใจไม่สามารถโอนอ่อนผ่อนตามความเข้มงวดนั้นได้ ดังนั้นแทนที่จะกำราบให้เขาไปทำตามความต้องการ มันกลับผลลัพท์ให้เขากลายเป็นคนที่เกลียดชัง พร้อมกับต่อต้านตนเองมาตลอดชีวิต เขาใช้ความเป็นอัจฉริยะ และความสามารถในด้านความคิดของเขาทั้งหมดเพื่อต่อต้านตนเอง ทั้งๆ ที่ตัวเขาเป็นผู้บริสุทธิ์ เป็นคริสเตียนที่ดี ยึดมั่นในความเชื่อของศาสนา เขาใช้ความฉลาดวิพากษ์วิจารณ์อย่างกราดเกรี้ยว ใช้ความเกลียดที่มีอยู่ทุกชนิดทำร้ายตนเอง แต่ขณะเดียวกันในเรื่องที่ต้องเกี่ยวข้องกับผู้อื่นหรือสิ่งอื่น เขาจะพยายามเป็นวีรบุรุษ รักคนอื่นอย่างจริงจัง ไม่ทำสิ่งใดให้ใครเจ็บปวด เพราะ “การรักผู้อื่น” เป็นสิ่งที่ได้รับการสั่งสอนและหยั่งรากอยู่ในสำนึกส่วนลึกของเขามาตลอดเช่นเดียวกับการเกลียดตนเอง นี่ก็เป็นอีกตัวอย่างหนึ่งที่เขาใช้ทั้งชีวิตทำให้ผมได้เรียนรู้ว่า “เราจะรักผู้อื่นได้อย่างไร ในเมื่อเราไม่รักตนเอง” การเกลียดชังตัวเอง ทำร้ายตัวเอง

อย่างโหดร้ายทารุณด้วยการสร้างความโดดเดี่ยว กักขังตัวเองให้ติดอยู่ในกรงแห่งความสิ้นหวังที่ตัวเองได้สร้างขึ้นมานั้นเป็นความเห็นแก่ตัวอย่างรุนแรง

เอาล่ะ ถึงเวลาที่ผมควรจะหยุดแสดงความคิดเห็น แล้วมาเล่าประสบการณ์จริงกันเลยดีกว่า เริ่มแรกก็คือประสบการณ์เกี่ยวกับตัวเขา ซึ่งส่วนหนึ่งมาจากการที่ผมแอบเข้าไปสืบ อีกส่วนหนึ่งมาจากความช่างสังเกตของคุณป้า ตามที่ท่านได้เห็นการดำเนินชีวิตของเขา ผมคิดว่าเขาน่าจะเป็นคนจำพวกนักคิด เป็นหนอนหนังสือ โดยไม่ได้มีการงานอาชีพอื่นใด เขามักนอนตื่นสาย บ่อยครั้งที่ตื่นก่อนเที่ยงเล็กน้อย จากนั้นก็เดินไปอีกห้องหนึ่งห้องหนึ่งห้องหนึ่ง เป็นห้องใหญ่ใต้หลังคา มีหน้าต่างสองบาน น่ายู่มาก แต่หลังจากที่เขาย้ายเข้ามาสภาพของมันก็ดูแตกต่างจากตอนที่คนเก่าเคยเช่าเวลานี้ห้องเต็มไปด้วยเครื่องใช้ สัมภาระ และดูเหมือนจะเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ทุกวัน เขาตกแต่งตามผนังห้องทุกด้านด้วยรูปภาพ บางภาพเป็นภาพลายเส้น บางภาพก็เป็นภาพที่ตัดมาจากที่ไหนสักแห่ง ซึ่งเขามักจะผลัดเปลี่ยนรูปภาพเหล่านี้บ่อย ๆ แต่มีอยู่ภาพหนึ่งที่ติดอยู่ไม่เคยเปลี่ยนคือภาพทิวทัศน์ของเมืองทางใต้ เป็นภาพถ่ายเมืองเล็ก ๆ ของเยอรมนี อย่างน้อยก็นับได้นั่นคือการเปิดเผยถึงบ้านเกิดของเขาเอง และยังมีภาพสีน้ำสีสดใส ซึ่งเรารู้ภายหลังว่า

เขาเป็นผู้อวดภาพสีน้ำเหล่านั้น มีรูปถ่ายของหญิงสาวคนเดียวกัน อยู่หลายรูป หล่อนหน้าตาน่ารักทีเดียว แล้วยังเคยมีรูปพระพุทธรูปของไทยแขวนรวมอยู่ด้วย แต่ต่อมาเปลี่ยนเป็นภาพวาดเลียนแบบภาพ ‘คำคืน’ ของมิเกลันเจโล แล้วก็เปลี่ยนเป็นภาพของมหาตมะคานธี มีหนังสือมากมายไม่ได้เฉพาะในตู้หนังสือ แต่ยังวางเกลื่อนอยู่ทั่วไป บ้างก็อยู่บนโต๊ะกลางห้อง บ้างก็อยู่บนโต๊ะทำงานทรงคลาสสิกแบบเก่า บ้างก็วางอยู่บนโซฟา บนเก้าอี้ หรือแม้กระทั่งวางอยู่บนพื้น มีเศษกระดาษสอดคั่นอยู่แทบทุกเล่ม ดูเหมือนว่าจำนวนหนังสือในห้องนี้จะเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ เพราะนอกจากยืมห้องสมุด ยังมีส่วนที่บุรุษโปรชนิย์นำมาส่งให้เขาอยู่บ่อย ๆ เป็นที่เชื่อได้ว่าชายที่อาศัยอยู่ในห้องนี้ต้องเป็นผู้หลงใหลในการอ่านและชอบศึกษาค้นคว้าอย่างแน่นอน นอกจากในห้องจะรกไปด้วยหนังสือแล้ว ภายในห้องยังอบอวลด้วยกลิ่นยาเส้น มีที่เขี่ยบุหรี่วางอยู่ทั่ว มีเศษขี้เถ้าหล่นอยู่ทุกที่ หนังสือส่วนใหญ่มักจะเป็นงานกวีนิพนธ์แทบทุกยุคสมัย ทุกชนชั้น มีหนังสือเล่มหนึ่งวางอยู่บนเก้าอี้นุ่ม ตัวที่เขา มักจะนอนเล่นอยู่เสมอ มันเป็นหนังสือชุดหกเล่มหนา ชื่อ ‘การเดินทางของโซเฟียจากเมเมลสู่แซกไซนี’ เป็นหนังสือที่เขียนขึ้นในช่วงปลายศตวรรษที่ 18 นอกจากนี้ยังมีหนังสือรวมผลงานของเกอเธ่ หนังสือของฌอง ปอล¹ ซึ่งดูเหมือนจะถูกเปิดอ่านบ่อย หนังสือของโนวาเลียส²

หรือแม้แต่หนังสือของเลสซิง³ จาโคบี⁴ และลิชเทนแบร์ก⁵ ก็ยังมี ส่วนหนังสือของดอสโตเยฟสกีนั้น มีเศษกระดาษที่เขียนไว้เสียบคั่น อยู่แทบทุกหน้า บนโต๊ะใหญ่ที่นอกจากเต็มไปด้วยหนังสือแล้ว มัก จะมีช่อดอกไม้และเครื่องมือเขียนสีน้ำวางปะปนอยู่ด้วย ช่าง ๆ กัน นั้นยังมีที่เขียนบุรี ขวดเครื่องดื่ม ขวดไวน์หุ้มด้วยเชือกฟางซึ่งมักจะ ถูกเติมด้วยไวน์แดงจากอิตาลีที่เขาหาซื้อจากร้านเล็ก ๆ ในละแวก นี้ นอกจากขวดไวน์เบอร์กันดี ไวน์มาลากา ยังมีขวดเหล้าเชอร์รี่ที่มี เหลือค่อนขวดวางหลอบอยู่มุมห้อง ภายในห้องนั้นเต็มไปด้วยฝุ่น เลอะเทอะรกรุงรัง

ผมจะไม่ขอแก้ตัวใด ๆ สำหรับการเข้าไปสืบเสาะเรื่องราวใน ห้องของเขา แต่เท่าที่เห็น แม้ภายในห้องนี้จะเต็มไปด้วยวิชาความรู้ แต่ ก็ยังนับว่าเป็นแค่สิ่งเลื่อนลอย สกปรก ไร้ความเป็นระเบียบวินัย มัน ได้สร้างอคติ ความไม่ไว้วางใจให้แก่ผม เพราะโดยปกติแล้ว คนธรรมดา อย่างผมเคยชินกับชีวิตที่ดำเนินไปอย่างมีกิจวัตรประจำวัน อีกทั้ง ผมเป็นคนไม่นิยมดื่มและสูบ ดังนั้น ขวดเหล้าทุกใบที่กิ้งอยู่ตาม พื้น จึงสร้างความรู้สึกไม่พอใจให้กับผมมากกว่าสิ่งสกปรกรกุงรัง ในห้องนั้นเสียอีก

นอกจากจะเป็นคนไม่มีระเบียบแล้ว เขายังเป็นคนไม่เสมอต้น เสมอปลาย ไม่อยู่กับร่องกับรอย ดูได้จากการใช้ชีวิตและนิสัยการ

กินการตี๋ม บางวันเขาแทบจะไม่ออกจากห้องไปไหน ไม่กินอะไรเลย นอกจากตี๋มกาแฟตอนเช้า บางครั้งคุณป้าของผมก็พบแค่เปลือกกล้วยหอมใบหนึ่งในถาดอาหาร ซึ่งนั่นอาจหมายถึงเขากินเพียงกล้วยหอมใบหนึ่งเป็นอาหารในมือนั้น แต่บางมื้อเราจะพบเขานั่งรับประทานอาหารอยู่ในร้านอาหารหรูหรา บางวันอาจได้เห็นเขาไปนั่งอยู่ในร้านเหล้าเล็ก ๆ แถวนอกเมือง ด้วยท่าทางการเดินลากตัวเองขึ้นบันไดนั้นแสดงให้เห็นว่าเขาน่าจะมึนอะไรผิดปกติเกี่ยวกับเขา ผมคิดว่าสุขภาพโดยรวมของเขาก็คงไม่ค่อยดีนัก เขาเคยบอกกับผมว่า ระบบการย่อยอาหารของเขาไม่ดี มีอาการนอนไม่ค่อยหลับมาเป็นปี ๆ แล้ว ซึ่งผมก็เดาเอาว่าสาเหตุน่าจะมาจากการชอบตี๋ม ครั้งหนึ่งเราได้ไปร่วมรับประทานอาหารด้วยกัน ผมเห็นกับตาเลยที่เดียวว่าเขาตี๋มไวน์อย่างรวดเร็วราวกับเททิ้ง อีกทั้งยังเมามายไม่ได้สติชนิดที่ไม่เคยมีใครเห็นมาก่อน

อีกเหตุการณ์หนึ่งที่ผมไม่เคยลืม หลังจากพบกันครั้งแรกก่อนหน้านี้ เราต่างมีสถานะเป็นเพียงเพื่อนข้างห้องในบ้านหลังเดียวกัน แต่แล้วในค่ำวันหนึ่งเมื่อผมกลับจากที่ทำงาน ผมเห็นฮัลเลอร์นั่งอยู่ที่ชั้นบันไดระหว่างชั้นหนึ่งกับชั้นสอง เขาเบี่ยงตัวให้ผมเดินผ่านไป ผมจึงหยุดทักทายและถามเขา “คุณไม่สบายหรือเปล่า” พร้อมเสนอตัวว่ายินดีจะช่วยพาเขาขึ้นไปข้างบน ฮัลเลอร์เงยหน้าขึ้นมอง

ผมจึงได้รู้ว่าเป็นฝ่ายปลุกเขาให้ตื่นจากภวังค์ เขายิ้มตอบคำถามของผม ด้วยรอยยิ้มที่สวยงามแต่แสนเศร้า รอยยิ้มเช่นนี้เองทำให้ผมเกิดความรู้สึกสงสารทุกครั้งที่เห็น เขาเชื่อเชิญและเขยิบที่ให้ผมนั่งลงด้วยกัน ผมตอบขอบคุณและปฏิเสธไปว่า “ผมไม่เคยทำแบบนี้ โดยเฉพาะการนั่งบนชั้นบันไดหน้าห้องของคนอื่น”

“โอ้ ไซลี” เขายิ้มกว้างกว่าเดิม “คุณพูดถูก แต่ได้โปรด ขอเวลาสักครู่เถอะครับ ผมอยากจะทำให้คุณเห็นว่าทำไมผมถึงมานั่งบนชั้นบันไดแบบนี้” พร้อมกันนั้นเขาได้ชี้ไปยังทางเดินบริเวณห้องพักของชั้นหนึ่ง ซึ่งเป็นห้องพักของหญิงม่ายคนหนึ่ง ระหว่างทางเดินแคบ ๆ มีประตูกระจก หน้าต่าง และมีตู้ไม้มะฮอกกานีแบบเก่าวางอยู่ชิดทางเดิน บนหลังตู้ใบนั้นตกแต่งด้วยการวางเครื่องเงินโบราณ หน้าตู้มีกระถางต้นไม้ใหญ่สองใบ มันเป็นต้นอาซาเลีย⁶ และต้นอาโรคาเรีย⁷ ดูสวยงาม ซึ่งมันทำให้ผมรู้สึกเกิดความสดชื่นตามไปด้วยเช่นกัน “เห็นนั่นไหมครับ” ฮัลเลอร์ชี้ไปที่ต้นไม้ “พื้นที่แคบ ๆ ตรงนี้ ได้รับความใส่ใจ ปัดกวาดจนแทบไม่มีฝุ่น ต้นอาโรคาเรียนี้ก็ดูสดชื่น มันเปล่งประกายเสียจนผมไม่อาจเดินผ่านไปโดยไม่ได้หยุดชื่นชม การดูแลปัดกวาดเช็ดถูจนสะอาดเอี่ยม เงามับเปล่งประกาย ผมต้องสุดลมหายใจลึก ๆ เพื่อสูดกลิ่นของมัน คุณได้กลิ่นไหมครับ กลิ่นความสะอาดจากพื้นไม้ กลิ่นยางสน กลิ่นไม้มะฮอกกานี กลิ่น

ไบไม้ผสมผสานกัน มันเป็นกลิ่นของเหล่าชนชั้นกลางที่มีฐานะ เป็นกลิ่นที่เกิดจากความรัก ความเอาใจใส่ดูแล ถึงแม้ว่าจะเป็นเพียง แค່พื้นที่เล็ก ๆ ผมไม่รู้หรอกว่าใครอาศัยอยู่ที่นี้ แต่หลังประตูบานนี้ คงเป็นพื้นที่ของสวรรค์ เป็นที่ที่มีความสะอาดเป็นระเบียบ คนคนนั้น ต้องเป็นผู้ที่อุทิศตนใส่ใจให้ความสำคัญและผูกพันต่อสิ่งรอบกาย แน่ ๆ” เมื่อเห็นผมยังคงนั่งเงิบ เขาจึงพูดต่อไปว่า “ได้โปรด อย่า คิดว่าผมแกล้งพูดประชดประชันเลยนะครับ ผมไม่คิดจะหัวเราะเยาะ ความมีระเบียบ หรือหัวเราะเยาะธรรมเนียมของชนชั้นกลางหรอก นะครับ ในความเป็นจริงแล้วผมมีชีวิตอยู่ในโลกที่ตรงกันข้ามกับสิ่ง เหล่านี้ บางทีผมอาจมีชีวิตได้ชื่นชมฝ้าดูดต้นอาคารเริ่ดในบ้านหลัง นี้ไม่นาน ถึงแม้ว่าผมจะเป็นแค่สเตปเปนวูล์ฟแก่ ๆ ที่ก้าวร้าว แต่ ผมก็เป็นลูกของแม่ที่เป็นแม่บ้านชนชั้นกลางธรรมดาคนหนึ่ง คุณ แม่ของผม เธอเป็นคนใจดี รักต้นไม้ ภูมิใจในหน้าที่ ทุก ๆ ที่ในบ้าน เธอดูแลทำความสะอาด พื้นบ้าน บันได เครื่องใช้ ผ้า màn ชีวิตและ บ้านของคุณแม่เต็มไปด้วยความสะอาด ความเอาใจใส่ ความมี ระเบียบ นี่ก็คือเหตุผลที่ผมมานั่งอยู่บนชั้นบันได เพื่อได้ชื่นชมต้น อาคารเริ่ด ได้มองไปยังสวนเล็ก ๆ ที่มีความเป็นระเบียบ สงบ มัน เป็นช่วงเวลาที่ผมได้หวนกลับไปตีความต่อกับอดีต และรู้สึกดีใจอย่าง เหลือเกินว่า แม้เวลาจะผ่านไปเนิ่นนานแล้ว แต่สิ่งเหล่านี้ยังคงมี

ให้ได้ชื่นชมอยู่”

หลังจากนั้น เขาพยายามจะลุกขึ้นอย่างทุลักทุเล ผมจึงถือโอกาสนี้ช่วยพยุงเขา เขาไม่ได้ปฏิเสธความช่วยเหลือ ผมยังคงนั่งเงยบและเริ่มที่จะเห็นด้วยกับความคิดของคุณป้าที่เคยบอกว่า จริง ๆ แล้วชายผู้นี้มีสิ่งที่น่าสนใจอยู่มากมาย เราพากันก้าวขึ้นบันไดไปอย่างช้า ๆ จนถึงหน้าห้องของเขา เขาถือกุญแจในมือ มองผมด้วยใบหน้าที่เป็นมิตร และพูดขึ้นว่า “คุณเพิ่งกลับจากทำงานใช่ไหมครับ อืม ผมไม่เข้าใจวิถีชีวิตแบบนี้เลย เพราะผมอยู่ไกลจากวิถีเช่นนี้จนเกือบจะตกขอบออกไปเสียด้วยซ้ำ ผมคิดว่าคุณต้องเป็นคนที่สนใจหนังสือหรืออะไรสักอย่างประมาณนี้ คุณป้าของคุณเคยบอกผมครั้งหนึ่งว่าคุณเรียนจบชั้นมัธยมปลาย มีความรู้ในภาษากรีกเป็นอย่างดี เมื่อเข้านี้ผมอ่านเจอประโยค ๆ หนึ่งในหนังสือของโนวาติส ผมอยากให้คุณดูนะครับ ผมเชื่อว่าคุณต้องชอบมันแน่ ๆ”

เขาพาผมเข้าไปในห้อง ซึ่งอบอวลไปด้วยกลิ่นยาเส้น รื้อหาหนังสือในกองแล้วหยิบขึ้นมาเล่มหนึ่ง เขาพลิกหน้าหนังสือค้นหาแล้วพูดขึ้นว่า “นี่ก็ดี ดีมากเลย ฟังประโยคนี้อีลครับ เราควรจะภาคภูมิใจในความเจ็บปวดของตนเอง เพราะทุกความเจ็บปวดนั่นคือความทรงจำอันสูงค่า” เยี่ยม! อันนี้จากยุคแปดสิบปีก่อน นิตซ์เชอแต่เนี่ยยังไม่ใช้คำคมที่ผมอยากให้คุณดูหรอกนะครับ

โปรตรอสักครู่ อ้อ! นี่ไงล่ะ คำนี้ “คนส่วนใหญ่ไม่อยากว่ายน้ำก่อนที่เขาเหล่านั้นจะว่ายน้ำเป็น มันตลกไหมล่ะครับ ก็มันใช่แน่นอนอยู่แล้ว ใครจะอยากอยู่ในน้ำ ในเมื่อเขาเกิดมาเพื่อจะอยู่บนพื้นดิน ไม่ได้เกิดมาเพื่ออยู่ในน้ำ แน่แน่นอนที่สุดเช่นกันว่าใครอยากจะใช้ความคิด ในเมื่อเขาเกิดมาเพื่อใช้ชีวิต ไม่ได้เกิดมาเพื่อคิด หากใครจะทำความคิดให้เป็นเรื่องใหญ่และให้ความคิดนั้นนำพาให้ก้าวไปได้ไกล เขาจะต้องสับสนระหว่างพื้นดินและผิวน้ำ สุดท้ายในวันหนึ่ง เขาก็จะจมน้ำตาย” ในที่สุดเขาก็ร้องตัวผมไว้ได้ แล้วยังทำให้ผมเกิดความสนใจในความเป็นเขาและติดอยู่กับเขาพักใหญ่ ในห้องนั้น

หลังจากคืนนั้นแล้วแม้จะไม่บ่อยนัก เมื่อผมพบกับเขาระหว่างบันไดหรือบนถนน เราก็ได้แต่ทักทายกันเพียงเล็กน้อย ในตอนแรกผมมักคิดไปว่าเขาอาจกำลังเยาะเย้ยผมเหมือนเมื่อครั้งที่เราได้คุยกันหน้าต้นอาโรคาเรีย แต่จริงๆ ไม่ได้เป็นเช่นนั้นหรอก เขาให้ความสำคัญต่อผมต่างหาก ซึ่งคงเป็นความรู้สึกเช่นเดียวกันกับที่ให้ความสำคัญต่อต้นอาโรคาเรีย เขาได้ซึมซับความโดดเดี่ยวของเขาราวกับการว่ายนอนอยู่กลางสายน้ำ การพยายามจะหลุดพ้นจากรกเหง้าของตนเองทำให้เขาตระหนักและชื่นชมชีวิตประจำวันของชนชั้นกลางอย่างพวกเราจริงๆ โดยไม่ได้คิดเยาะเย้ยแต่อย่างใด ยกตัวอย่างเช่น การที่เขาชื่นชมการไปทำงานอย่างตรงต่อเวลาของผม หรือ

ชื่นชมในคำพูดสุภาพของคนรับใช้ คนตรวจตัวรถราง ซึ่งในตอนแรก
ผมเองยังรู้สึกว่าดูมากเกินไปจนเป็นเรื่องน่าหัวเรา สำหรับสุภาพ
บุรุษที่มีอารมณ์อ่อนไหวชอบเที่ยวเสเพลเรื่อยไป แต่เมื่อเห็นการ
ปฏิบัติเช่นนี้ซ้ำ ๆ หลายต่อหลายครั้ง ทำให้ผมเชื่อว่าเขาชื่นชมชีวิต
ประจำวันของชนชั้นกลางของเราอย่างจริงจัง จากความว่างเปล่า
ความแปลกหน้า และความเป็นสเตปเปินวูล์ฟ ซึ่งเขาเชื่ออย่าง
หนักแน่นมั่นคง ว่าสิ่งเหล่านี้ดูเหมือนจะอยู่แสนไกลจนไม่สามารถ
เอื้อมถึง เป็นความสงบสุขเช่นบ้านเกิดที่ไม่มีหนทางใดจะนำเขาไป
ถึงได้ ดังนั้นการที่เขาทักทายหญิงคนรับใช้ในบ้านด้วยการเปิดหมวก
ทุกครั้ง จึงเป็นการแสดงออกถึงความนับถือเธออย่างจริงจัง
บางครั้งเมื่อคุณป้าของผมเอ่ยทักทาย พูดคุยกับเขาเรื่องการเย็บ
ซ่อมแซมผ้าปูที่นอน หรือการเตือนว่ากระดุมเสื้อคลุมของเขาใกล้จะ
หลุด เขาก็ตั้งอกตั้งใจรับฟังโดยให้ความสำคัญต่อสิ่งเหล่านี้มากเกิน
ปกติ ราวกับว่าเขากำลังใช้ช่วงเวลานี้พาตัวเองแทรกผ่านรอยแตก
เล็ก ๆ เข้าสู่โลกของความสุขใบน้อย ผิงตัวเองในความสงบนั้น ถึง
แม้จะเป็นแค่ช่วงเวลาเพียงสั้น ๆ ก็ตาม

นับตั้งแต่วันที่เราได้พูดคุยกันครั้งแรกหน้าต้นอาโรคาเรีย เขาก็
เรียกตัวเองว่า สเตปเปินวูล์ฟ ซึ่งสร้างความรู้สึกขัดใจและรบกวน
จิตใจผมอยู่ตลอดเวลาว่าช่างเป็นชื่อที่พิลึกอะไรเช่นนั้น แต่ผมก็ต้อง

ยอมรับมันพยายามทำให้เกิดความเคียดชัง ซึ่งในที่สุดผมเองก็เรียกเขาด้วยชื่อนี้ โดยไม่คิดจะเปลี่ยนไปเรียกชื่ออื่นอีกเลย จนถึงบัดนี้ผมก็ยังไม่สามารถหาคำอื่นที่เหมาะสมกับภาพของสเตปเปินวูล์ฟ ผู้ระหกระเหินพลัดหลงเข้ามาใช้ชีวิตในเมืองกับคนจำนวนมาก ไม่มีคำไหนมาบรรยายให้เห็นถึงภาพของความโดดเดี่ยว ความดุดัน ความโหยหาบ้านได้ดีไปกว่าชื่อนี้อีกแล้ว

ในอีกคำคืนหนึ่ง เมื่อผมพบเขาในคอนเสิร์ตซิมโฟนี ผมแปลกใจมากที่เขาไม่รู้สึกรู้สีกตัวเลยว่าผมนั่งอยู่ข้างๆ ตลอดเวลาของการแสดงคอนเสิร์ต เมื่อนักดนตรีได้เริ่มบรรเลงบทเพลงของแฮนเดล ซึ่งเป็นบทเพลงแสนไพเราะงดงาม สเตปเปินวูล์ฟกลับจมอยู่กับตนเอง ไม่มีปฏิกิริยาตอบรับกับความไพเราะของบทเพลง บรรยากาศรอบข้างแปลกแยก เขานั่งอยู่อย่างโดดเดี่ยว มีสีหน้าเยือกเย็นแต่เต็มไปด้วยความกังวล ทอดสายตาดำก้มมองพื้น เมื่อบทเพลงใหม่ของฟรีดเดอมัน บาค ได้บรรเลงขึ้น ผมแปลกใจที่ได้เห็นภาพที่แตกต่างอย่างสิ้นเชิง เขาเริ่มมีรอยยิ้มและมีอารมณ์ร่วมไปกับบทเพลง รวากับดึงตัวเองกลับมาจากที่ไหนสักแห่ง สีหน้าเต็มไปด้วยความสุข เหมือนอยู่ในความฝันอันงดงาม เป็นช่วงระยะเวลาถึง 10 นาที ที่เขาดำดิ่งเช่นนั้น เมื่อการบรรเลงจบลง เขาขยับตัวเปลี่ยนท่าทางลุกขึ้นยืน ทำท่าเหมือนจะเดินจากไป แต่แล้วก็เปลี่ยน

คำตาม
แดนอรัญ แสงทอง
ภาณุ ตรีย์เวช
นิวัต พุทธประสาท

รักแรก...อาณูภาพเหนือกว่าลกามแห่งรัก

แดนอรัญ แสงทอง

เมื่อกำลังอ่านนวนิยายเรื่องนี้ข้าพเจ้าจะค่อย ๆ เริ่มรู้สึกขึ้นมาได้ว่ามีสิ่งมีชีวิตสองสิ่งกำลังจับจ้องมองดูข้าพเจ้าอยู่ในระยะประชิด สิ่งแรกคือแฮร์รี่ ฮัลเลอร์ นักเขียนวัยชราผู้มีอดีตอันรุ่งโรจน์แต่ในปัจจุบันขณะ (ค.ศ. 1927 โดยประมาณ) กำลังถูกระดมสาปแข่งอย่างไม่ไว้หน้าจากทุกสารทิศในข้อหาคนไม่รักปิตุภูมิ อีกสิ่งหนึ่งคือหมาป่าอันดุตันอำมหิต ปราดเปรียว กล้าผยองในคมเขี้ยวกรงเล็บและพลังแห่งตน เป็นเดรัจฉานตัวหนึ่งอันเต็มไปด้วยความเปลี่ยวเหงาและเดียดตาย มนุษย์และเดรัจฉานทั้งสองรายนี้เอาแต่วนเวียนอยู่ใกล้ ๆ ข้าพเจ้าได้กลั่นลมหายใจและรู้สึกได้ถึงความเคลื่อนไหวของมัน ข้าพเจ้ารู้ดีด้วยว่ามันเอาแต่ขู่ตะคอก แยกเขี้ยวเข้าใส่กันอยู่ตลอดเวลา ใ้เจ้ามนุษย์ต้นนั้นมันอยากมีชีวิตที่มันคง สุขสงบสะอาดสะอ้าน มี

ระเบียบ ไร่เจ้าหมาป่าตัวนั้นมันอยากจะออกท่องเที่ยวสัญจรไปในความดิบเถื่อน ล่า เริงเล่นและเสพกาม ไร่เจ้ามนุษย์ตนนั้นมันอยากอยู่ในเคหะสถานอันแสนสบาย นอนเปลงอ่านกวีนิพนธ์ ฟังคีตนิพนธ์ของโมสาร์ทและของแฮนเดิล อ่านประวัตินักบุญ อ่านเกอเธ่อโนวาวิส แล้วดอสโตเยฟสกี ไร่เจ้าหมาป่ามันเอาแต่อยากถลันออกไปอยู่กลางทุ่งกว้างโล่งสุดอากาศและกลิ่นอายแห่งความเสรี เชื่อฟังแต่เพียงสัญชาตญาณ อาบตนเองด้วยแสงแดด สายลมแสงเดือน และแสงดาว ไร่เจ้ามนุษย์และไร่เจ้าหมาป่าทั้งสองรายนี้มันเอาแต่วิวาทกันอยู่นั้นแล้ว จนกระทั่งให้ไร่เจ้ามนุษย์เอือมระอาสุดแสนและความหามืดโงกอันคมกริบแวววาว เพื่อที่จะเชือดคอหอยตนเอง ไร่เจ้าหมาป่ามันก็เขี่ยหยันว่าถ้าจริงก็เอาซี นี่คือแก่นสารของนวนิยายเรื่องนี้

มันถูกเขียนขึ้นก่อนปี ค.ศ. 1927 ได้รับการตีพิมพ์ในปี่ดังกล่าว นั้น แก่ปีโดยประมาณหลังสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง ลิบสองปีโดยประมาณก่อนเกิดสงครามโลกครั้งที่สอง เฮสเชอคงขมขึ้นกับการกระหายสงครามของชาวเยอรมันในขณะนั้น เขาเขียนมันขึ้นมาในขณะที่เขาอายุเจ็ดห้าสิบปี กำลังมีพลังและวุฒิภาวะเต็มที่ เช่นเดียวกับนิยายก่อนหน้านั้น หลังจากนั้นของเขา สเตปเปินวูล์ฟคืออัตชีวประวัติทางจิตวิญญาณเสี้ยวหนึ่งของเขา ลักษณะเด่นประการ

หนึ่งของเฮสเซอร์ก็คือตัวเอกในนวนิยายของเขามักจะมีกัลยาณมิตรเสมอ สิทธารถะมีโควินทะ โกลด์มุนมีนาร์ชิส โยเซฟ คเน็คทซ์มีแฟร์โร มอนเต้ แต่แฮร์รี่ ฮัลเลอร์แห่งสเตปเปนวูล์ฟ ไม่มีกัลยาณมิตรแม้แต่สักคนเดียว นี่คือข้อเท็จจริงอันน่าเจ็บปวดแสนเศร้าของเขา เขาไม่ปรารถนามิตรสหายแต่ก็ยังอยากสนทนาพาทีกับมนุษย์มาคนอื่น ๆ อยู่อีกนั่นเองอย่างน้อยก็บางครั้งคราว เขาเป็นปัจเจกภาพเดี่ยว ๆ อันหาได้ยากยิ่ง เขายังทนอ่านดอสโตเยฟสกีได้อยู่ ถ้าหากเขามีเพื่อนสนิทสักคน เขาคงจะบอกเพื่อนผู้นั้นของเขาว่า “ความอ้อมค้อม วกวน เยิ่นเย้อ ความอึดอาด งุ่มง่ามในท่วงทีลีลาการเขียนของดอสโตเยฟสกี นั้นไม่อาจทำลายความเป็นนักเขียนผู้ยิ่งใหญ่ของเขาได้” เมื่อนึกถึงอาการคลั่งไคล้สงครามของชาวเยอรมันในขณะนั้น เขาคงอยากจะทำบอกเพื่อนผู้นั้นของเขาว่า “ถ้านิทซ์เชอได้มาเห็นเข้า เขาก็คงจะพูดว่านี่คือตัวอย่างอันดีของการกระทำของสัตว์ที่ชอบอยู่รวมกันเป็นฝูง” แต่เขาไม่มีใครไว้สนทนาด้วยในเรื่องราวอันสลักสำคัญเช่นนี้

เขาก็เลยต้องสนทนากับเกอเธ่ผู้ล่วงลับไปแล้ว และถือโอกาสวิพากษ์วิจารณ์สถานภาพอันทรงเกียรติทรงภูมิของเกอเธ่เสียเลย เขาก็เลยต้องสนทนาเป็นตุเป็นตะกับโมสาร์ทผู้ล่วงลับไปแล้ว และถือโอกาสวิพากษ์วิจารณ์บราห์มส์ วากเนอร์หรือแม้แต่บีโธเฟินด้วย

น้ำเสียงของผู้ทรงภูมิให้โมสาร์ทฟังเสียเลย เขาเร่าร้อนที่จะบอกโมสาร์ทว่าทัศนะวิจารณ์ของเขานั้นถูกต้อง เมื่อโมสาร์ทดูเหมือนจะถามเขาด้วยน้ำเสียงเรียบ ๆ (จากจิตใต้สำนึกของเขา เขาต้องการที่จะให้โมสาร์ทถามเขาเช่นนั้น) ว่า “แฮร์รี่ ในฐานะศิลปินคนหนึ่ง นายได้ทำอะไรที่เป็นแก่นเป็นสารจริง ๆ มาแล้วบ้าง” เขาก็ตอบอย่างซื่อตรงว่า “ยังไม่ได้ทำอะไรเลย” “ทำไม่ล่ะ” “ผมมัวแต่เป็นห่วงสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ศาสนาและวัฒนธรรมอยู่” โมสาร์ทบอกแก่เขาโดยไม่มีอาการอึดอัดแม้แต่น้อยว่า “หน้าที่ของฉันทือการเขียนเพลงและทำให้มันเป็นคตินิพนธ์อันล้ำเลิศ สังคม เศรษฐกิจ การเมือง ศาสนาและวัฒนธรรมในยุคนั้นของฉันทะมันก็ฟอนเฟะเต็มไปด้วยความฉ้อฉลเหมือนในยุคนั้นของนายนี่แหละ” สิ่งที่โมสาร์ทได้บอกเขานี้ เขาไม่ได้อยากฟัง เขาพร้อมที่จะลืม แม้ว่าเขาจะมั่นใจว่าเขาคือศิลปินผู้จริงแท้คนหนึ่งด้วยเช่นกันก็ตามที

มีฉากที่เป็นแฟนตาซีอันบัดสีบัดเถลิงอยู่หลายฉาก มีการกล่าวถึงการแลกเปลี่ยนคูนอน เซ็กซ์หมู่ทั้งแบบทริซัมและโพรซัม รักร่วมเพศทั้งแบบเลสเบียนและแบบไฮโมเซ็กซ์ชวัล การรำตี๋มอย่างไม่นับยะบันยัง การใช้ยากล่อมประสาท ฯลฯ หรือนั่นคือวิถีแห่งหมาป่า หรือว่าในที่สุดเฮสเซอร์ก็กำลังโหมอ่านกวีวิจน์ของเบลคอันมีใจความว่า “ก็หนทางแห่งความเกินเลยนี้เองแล ที่จะนำไปสู่

ปราสาทแห่งภูมิปัญญา?” แม้จะไม่มีไฟร์เลิเตอร์เวิร์ดซัคคำเดียว
ข้าพเจ้าก็อดคิดไม่ได้ว่าฉากเช่นนี้มีอยู่มากเกินไป เมื่อข้าพเจ้านึกถึง
ยุคสมัยที่มันถูกเขียนขึ้นมา ข้าพเจ้าก็อดรู้สึกไปไม่ได้ว่า เฮสเชอ
กำลังหัวเราะท่าโดยไม่รู้จักกาลเทศะ แต่แล้วข้าพเจ้าก็รู้สึกดีขึ้นเมื่อ
ได้พบฉากรักอันไร้เดียงสาระหว่างแฮร์รี่กับโรซ่า ขณะที่ทั้งคู่ยังอยู่
ในวัยดรูดไกลลิบออกไปในอดีต ยามสนธยาในป่าของเมืองชนบท
เล็ก ๆ แห่งหนึ่ง เด็กหนุ่มกับเด็กสาวคู่หนึ่งได้มาพบกันเข้า แฮร์รี่และ
โรซ่าต่างฝ่ายต่างเก๋อกัน ต่างพูดจากันอย่างขลาด ๆ ต่างคนต่าง
ใจเต้นระทึกกระทักขณะสัมผัสเนื้อตัวของกันและกัน รอยจูมพิตอัน
ขาด ๆ เกิน ๆ และประกบประเดิดแต่ทว่าแสนหวาน ตะวันกำลังจะ
ลับฟ้า ดอกไวโอลีตกำลังส่งกลิ่นจรุง บางทีเสียงกระซิบกระซาบ
ของเด็กหนุ่มเด็กสาวคู่นี้ต่างหาก คำสัญญาที่เด็กหนุ่มเด็กสาวคู่นี้
ได้ให้กันไว้ต่างหากที่จะยืนยงเป็นอมตะ มีอานุภาพเหนือกว่ากลเกม
แห่งรักใด ๆ ความไร้เดียงสาอันผ่องแผ้วผุดผาดดังเช่นที่วันนี้ก็ยังมี
กระเส็นกระสายต่อมาอีกในระหว่างที่แฮร์รี่เติบโตขึ้น แฮร์รี่กับ
เอิร์มการ์ด แฮร์รี่กับอันนา แฮร์รี่กับโอด้า แฮร์รี่กับลอเร...ทุกฉาก
ทุกตอนของรักครั้งแรกเหล่านี้แสนบริสุทธิ์เยี่ยงน้ำค้างกลางหาว แต่
เฮสเชอจะบังเอิญใจกว่า เมื่อเขาบรรยายถึงฉากเสพงามอันอุตุลุด
และถึงพริกถึงขิงราวกับฉากในตำรากรมสูตรของชมพูทวีป โรงละคร

แห่งนิมิตฝันของเฮสเชอนั้นเล่าก็แตกต่างห่างไกลจากโรงมหรสพทางวิญญาณของท่านพุทธทาสภิกขุราวฟ้ากับเหว แม้ว่าเฮสเชอจะยืนยันว่าแฮร์รี่ของเขาจะเป็นผู้แสวงหาวิมุตติสุขก็ตามที่

แฮร์รี่ ฮัลเลอร์ ทุกข์ทรมานสุดฝืนอยู่ในระหว่างสองขั้วความขัดแย้ง เขาอาลัยอาวรณ์กับชีวิตอันมั่นคงสุขสบาย สะอาดและเป็นระเบียบเยี่ยงชนชั้นกลางที่น่านับถือ เพราะชีวิตเช่นนี้เปิดโอกาสให้เขาได้เสพสุนทรียรสได้เต็มที่กับคตินิพนธ์บริสุทธิ์ กับกวีนิพนธ์โรมแมนติก กับภูมิปัญญาจากแดนบูรพาอันหมายถึงการได้เสวนาวิสาสะกับบรรดามหาปราชญ์แห่งโบราณกาลจากจีนและอินเดีย มันอาจเอื้อให้เขาไปไกลถึงขนาดนำพาตนเองเข้าสู่การปฏิบัติสมาธิภาวนา แต่ในขณะที่เดียวกันเขาก็มีความปรารถนาอย่างล้าลึกที่จะปลดปล่อยตนเองด้วยการดำเนินชีวิตไปตามสัญชาตญาณ ถลันเข้าไปสู่ความสำเร็จสำราญในเชิงโลกียะทั้งหลายทั้งปวง เมฆหวัรน้ำทำใจให้สนุกกับเพลงป๊อปของยุคสมัย เต็มร่า มีสัมพันธ์สวาทกับโสเภณีสมัครเล่นๆ เขาเป็นคนซื่อตรงอย่างยิ่ง ความซื่อตรงของเขานั้นสูงมากจนข้าพเจ้าตกใจ เขาไม่ได้อำพรางเลยถึงอาการระริกระเร่าเหมือนหวายเขียวกลางขุมเพลิงของเขาขณะที่เขาตกอยู่ภาวะของความขัดแย้งหลักทั้งสองประการนั้น

STEPPEWOLF

หมาป่าผู้โดดเดี่ยว
แฮร์มานน์ เฮสเซอร์

หมาป่าผู้โดดเดี่ยว เป็นการต่อสู้ภายในของ
วิญญาณสองดวงที่อยู่ในร่างเดียวกัน เป็นเรื่องราว
ของการค้นหาตัวตน ชีวิต สังคม การเมือง วัฒนธรรม
ศาสนา เป็นการต่อสู้ระหว่างยุคเก่ากับ
ยุคใหม่ โลกกำลังเปลี่ยนแปลงด้วยความเร็วไปกับ
เทคโนโลยี ขณะเดียวกันความงามของยุคเก่า
อันไร้เดียงสากำลังถูกทำลายอย่างรุนแรง

สำนักพิมพ์เนิร์นวอร์ดกรรม
porcupinebook.com
Designed by Manita Songserm
manita-s.tumblr.com

ราคา 320

9786167831268

